Länsstyrelsen
Värmland

Riksintresse för kulturmiljövården: Hornkullen

Områdesnamn: Hornkullen

Områdesnummer: K14

Kommun: Filipstad

Socken: Kroppa

Sammanfattning

Innehåll

Gruvområde. 1500- till 1800-tal.

Urvalsmotiv

Vetenskapligt/pedagogiskt. Länets historiskt mest intressanta och välbevarade silvergruva anlagd av Hertig Karl på 1570-talet. Gruvorna som lades ner vid 1800-talets mitt illustrerar ålderdomlig brytningsteknik.

Beskrivning

Brytning av koppar- och silvermalm har spelat en underordnad roll i Värmländsk bergshantering. Den historiskt mest intressanta av landskapets silvergruvor är Hornkullen i Kroppa. Brytningen påbörjades under 1570-talet på initiativ av Hertig Karl som i Nykroppa också lät uppföra en silverhytta. År 1588 bröts vid Hornkullen över 230 tunnor silvermalm men efter några år lades gruvbrytningen ned. Eventuellt bearbetades gruvorna under drottning Kristinas tid men låg därefter nere till 1666 då nytt privilegium utfärdas av Bergskollegium. År 1702 beviljades även tillstånd till en smälthytta. År 1727 är gruvorna åter övergivna för att under 1730-40-talen åter bearbetas en kortare period. I bergmästarberättelsen från 1846 redovisas att Hornkullens 17 gruvor inmutats under bolaget "Hornkullens Silver Werk." Förädlingen ägde

nu rum vid Hällefors silverhytta. Gruvdriften vid Hornkullen upphörde helt vid 1800-talets mitt.

Kulturhistoriskt värde

Hornkullens silvergruvor anlagda av Hertig Karl bildar länets historiskt mest intressanta och bibehållna gruva för brytning av silver- och kopparmalm. Gruvorna som nedlades på 1860-talet visar prov på ålderdomlig brytningsteknik.

Hot

Ej specificerat.

Skydd

Gruvor och skarnhögar utgör fornlämningar enligt Kulturminneslagen (KML).

Avsikter och åtgärder

Nybyggnad inom området prövas restriktivt. Kalavverkning av skog bör inte ske.

Riksantikvarieämbetets värdetext (1996)

Motivering

Länets intressantaste och bäst bibehållna gruva för brytning av silver- och kopparmalm.

Uttryck för riksintresset

Miljön, med gruvhål, hästvandring, fördämningsvall, hjulgrav samt lämningar efter stånggång mellan Kroktjärn och Hornkullen, illustrerar en ålderdomlig brytningsteknik. Brytningen påbörjades på 1570-talet och nedlades på 1850-talet.

Övrigt

Riksintresset Hornkullen ingår delvis i kulturmiljön Hornkullen (182) enligt kulturmiljöprogrammet för Värmlands län.

Ändringsinformation

Datum, kommentar:

- 2007-11-05: Huvuddelen av informationen hämtad från 1988 års beskrivning av riksintressen i Värmlands län.
- 2007-12-10: Beskrivningen av områdets skydd ändrad till aktuella förhållanden och gällande lagstiftning.

Kontaktuppgifter

Välkommen att kontakta Länsstyrelsen för frågor via telefon eller e-post. Telefonnummer och e-postadress finns längst ner på första sidan.